

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci exekúcie oprávneného **M. G. s.r.o.**, so sídlom v H., proti povinnému **J. J.**, bývajúcemu v D., o **vymoženie 977,23 Eur**, vedenej na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 7 Er 502/2003, o dovolaní povinného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. januára 2009 sp. zn. 12 CoE 107/2008, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. januára 2009 sp. zn. 12 CoE 107/2008 a uznesenie Okresného súdu Veľký Krtíš z 27. novembra 2008 č.k. 7 Er 502/2003-112 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Veľký Krtíš na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Veľký Krtíš uznesením z 27. novembra 2008 č.k. 7 Er 502/2003-112 žiadosti povinného o ustanovenie zástupcu z radov advokátov nevyhovel. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že povinnému síce bolo uznesením z 30. októbra 2003 č.k. 7 Er 502/03-37 priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, ale len v konaní o námietkach povinného proti exekúcii (nie pre celé exekučné konanie). V rámci rozhodovania o jeho žiadosti posudzoval preto opätovne ako otázku predbežnú splnenie predpokladov pre jeho oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 1 O.s.p. Dospel k záveru, že u povinného z dôvodu svojvoľného a zrejme bezúspešného bránenia práva, nie sú tieto predpoklady splnené. Povinný sa totiž, mimo iného, domáha ustanovenia zástupcu z radov advokátov za účelom zabezpečenia jeho spravodlivej ochrany podaním oprávneného prostriedku proti rozhodnutiu exekučného súdu, proti ktorému však nie je riadny opravný prostriedok prípustný. V takomto prípade, domáhanie sa ochrany, vykazuje znaky zrejme bezúspešného bránenia práva.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 21. januára 2009 sp. zn. 12 CoE 107/2008 uznesenie okresného súdu potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že z obsahu spisu je zrejmé, že povinný sa domáha (okrem iných výhrad vo vzťahu k exekúcii proti nemu vedenej) preskúmania rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. decembra 2007, sp. zn. 16 CoE/114/07, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie povinného proti uzneseniu Okresného súdu Veľký Krtíš zo 7. mája 2007, č.k. 7Er/502/2003-72 ako podané proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné. Stotožnil sa preto so záverom súdu prvého stupňa, že uvedený postup účastníka konania napĺňa znaky zjavne bezúspešného bránenia práva (právoplatnosť je vlastnosť rozhodnutia, ktorá spočíva v jeho záväznosti a nezmeniteľnosti prostredníctvom riadneho opravného prostriedku). Jeho rozhodnutie považoval preto za vecne správne.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal včas dovolanie povinný. Uviedol, že súdy nižších stupňov rozhodli nezákonne, keď nevyhoveli jeho žiadosti o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, hoci všetky podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov splňal. Nesprávne vychádzali z názoru, že sa domáha preskúmania rozhodnutia, proti ktorému odvolanie nie je prípustné a teda, že u neho ide zrejme o bezúspešné bránenie práva. Poukázal na Ústavu Slovenskej republiky, ktorá určuje, že proti rozhodnutiu zamestnanca súdu, je vždy prípustné odvolanie. Rozhodnutie vydané vyšším súdnym úradníkom, ako tomu bolo v danej veci, nikdy nemôže byť konečným rozhodnutím. Ak napriek tomu súdy nevyhoveli jeho žiadosti o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, ide zjavne o závadný postup, ktorým mu znemožnili realizovať jeho procesné právo, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) zistil, že dovolanie podala včas osoba k tomu oprávnená – účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.). Hoci dovolateľ nie je zastúpený advokátom a sám nemá právnické vzdelanie (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.), v danom prípade nebolo možné nedostatok podmienky povinného zastúpenia považovať za dôvod pre zastavenie konania. Dovolací súd pritom vychádzal z povahy rozhodnutia, proti ktorému dovolanie smeruje. Dospel k záveru, že ak predmetom dovolacieho prieskumu je rozhodnutie týkajúce sa žiadosti účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov podľa § 30 O.s.p. (tak, ako tomu bolo v posudzovanej veci), nemožno striktno trvať na splnení tejto podmienky. Trvanie na nej by totiž v takomto prípade viedlo k popretiu zámeru, ktorý týmto procesným úkonom účastník sledoval a k popretiu vlastného

účelu dovolacieho konania, v ktorom predmetom prieskumu má byť práve záver odvolacieho súdu o tom, či účastník (ne)má právo na ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

Najvyšší súd preto prejednal dovolanie povinného, preskúmal uznesenie krajského súdu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že jeho dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd – ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom – z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Keďže v posudzovanej veci dovolateľ existenciu vady konania uvedenej v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. aj tvrdil, dovolací súd osobitnú pozornosť zameral na vadu dovolateľom v dovolaní priamo namietanú.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie vydané v štádiu dovolacieho konania, ktorým súd nevyhovel žiadosti účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, ak záver súdu o tejto otázke je zjavne nesprávny. V zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky totiž každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. V rámci tohto

Ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu, Občiansky súdny poriadok v prípade, ak je to potrebné na ochranu záujmov účastníka, dáva mu možnosť, aby mu súd ustanovil za splnenia zákonných predpokladov zástupcu z radov advokátov. Účelom tejto právnej úpravy je zabezpečiť zákonnú a spravodlivú ochranu účastníkov konania a zabezpečiť tiež požiadavku reálneho prístupu k súdu. V konaní pred dovolacím súdom môže mať nesplnenie podmienky nedostatku povinného zastúpenia advokátom (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.) za následok zastavenie dovolacieho konania. Nesprávnym posúdením podmienok pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov, môže byť preto znemožnené právo účastníka na súdnu ochranu a teda možnosť účastníka konať pred súdom.

Podľa § 30 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2009 účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Predpokladom úspešnosti žiadosti účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov je, že účastník musí spĺňať podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, t.j. musí preukázať nepriaznivé majetkové a sociálne pomery a nesmie ísť o svojvoľné a zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenia práva. Pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu sa prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo, prípadne, či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení dôležitých pre rozhodnutie vo veci.

V posudzovanej veci odvolací súd (rovnako aj okresný súd) nesplnenie podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov odôvodnil tým, že na strane povinného ide zrejme o bezúspešné bránenie práva, lebo v rámci preskúmania veci v inštančnom postupe nemôže úspešne brániť svoje práva, keďže proti rozhodnutiu okresného súdu v danej veci už nie je prípustný riadny opravný prostriedok.

Podľa názoru dovolacieho súdu uvedený záver odvolacieho súdu o nesplnení podmienok pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov na strane povinného, je zjavne nesprávny.

Z obsahu spisu totiž vyplýva, že povinný podal žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov v priebehu dovolacieho konania. Ním podané dovolanie smeruje proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. decembra 2007 sp. zn. 16 CoE 114/07, ktorým krajský súd odmietol jeho odvolanie podané proti uzneseniu Okresného súdu Veľký Krtíš zo 7. mája 2007 č.k. 7 Er 502/2003-72 (súd ním námietky povinného proti ďalším trovám exekúcie zamietol) vydaným vyšším súdnym úradníkom ako odvolanie podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Odvolačí súd pri rozhodovaní o tom, či je alebo nie je prípustné odvolanie proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom, opomenul čl. 142 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého súdy rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu zúčastňujú aj prísediaci sudcovia z radov občanov a v ktorých veciach môže rozhodnúť aj zamestnanec súdu poverený sudcom. Proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.

Ústava Slovenskej republiky v citovanom čl. 142 ods. 2 umožňuje, aby zákon stanovil, o ktorých veciach nemusí súd rozhodnúť, ale môže o nich rozhodnúť zamestnanec súdu poverený sudcom. Zároveň však určuje, že proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je vždy prípustný opravný prostriedok. Z tohto pravidla neumožňuje žiadnu výnimku. V zmysle tejto zásady bolo preto potrebné vykladať aj ustanovenie § 374 ods. 3 O.s.p. v znení platnom do 30. júna 2007 (porovnaj Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. januára 2008 sp. zn. III. ÚS 348/06).

V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že uznesenie Okresného súdu Veľký Krtíš zo 7. mája 2007 č.k. 7 Er 502/2003-72 o zamietnutí námietky povinného proti ďalším trovám exekúcie, bolo vydané vyšším súdnym úradníkom. Prípustnosť odvolania proti takémuto rozhodnutiu, teda rozhodnutiu zamestnanca súdu, vyplýva priamo z citovaného čl. 142 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Ak napriek tejto skutočnosti odvolačí súd odvolanie povinného odmietol ako neprípustné, rozhodol v rozpore s týmto článkom Ústavy.

Mylný je preto záver dovolacieho súdu, a rovnako aj okresného súdu, že u povinného ide zrejme o bezúspešné bránenie práva z dôvodu, že v rámci preskúmania veci v inštančnom postupe nemôže úspešne brániť svoje práva, keďže proti rozhodnutiu okresného súdu už nie

je prípustný riadny opravný prostriedok a teda, že povinný nespĺňa jednu z podmienok pre vyhovenie žiadosti o ustanovenie zástupcu z radov advokátov predpokladanú ustanovením § 30 O.s.p.

Možno teda uzavrieť, že ak za tohto stavu veci okresný súd žiadosť povinného o ustanovenie zástupcu z radov advokátov zamietol a krajský súd jeho rozhodnutie potvrdil, ide o postup zjavne nesprávny, ktorým súdy nižších stupňov znemožnili povinnému realizovať jeho právo na súdnu ochranu (preskúmať zákonnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v rámci mimoriadneho opravného prostriedku). Zaťažili tak konanie vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá zakladá jednak prípustnosť dovolania a je tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil; keďže aj rozhodnutie súdu prvého stupňa má rovnaké vady, zrušil podľa § 243b ods. 3 O.s.p. aj toto rozhodnutie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. februára 2010

JUDr. Ladislav Górász, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová